

CUVÂNT ÎNAINTE DIN PARTEA AUTORULUI

Astăzi, când muzeologia europeană, și nu numai, cunoaște noi abordări și redimensionări, spațiul muzeal românesc încearcă, dacă nu să progreseze, cel puțin să țină pasul cu noile restructurări ale domeniului. După anii 1970-1980, muzeologia primește o serie de impulsuri majore care conduc la o vizibilă înnoire și revigorare a reflecției muzeologice, îndeosebi în Franța, care va pune bazele unei noi mișcări, așa numita „noua muzeologie”, fundamentată pe ideile lui Georges Henri Rivière, de unde ulterior va fi importată și de alte țări. Încă de la apariția sa au existat dezbateri puternice asupra definiției și domeniului, ceea ce demonstrează interesul tot mai mare al specialiștilor față de muzeologie și de instituția muzeală, dar și importanța tot mai mare acordată rolului său social și cultural-educativ.

Muzeologia a fost permanent racordată la schimbările apărute în diversele domenii ale societății sau ale științei, ceea ce a dus cu timpul la aspirațiile intrării sale în rândul științelor și la o reasezare a domeniului muzeal, atât sub aspect teoretic, cât mai ales practic.

Astfel, progresele apărute în sfera tehnologiei tot mai sofisticate a făcut ca interesele specialiștilor de muzeu să se coreleze tot mai mult cu noile tehnologii, cu noile tendințe din cercetarea psihologică, sociologică, lingvistică, epistemologică, artistică, antropologică, filozofică, istorică sau educațională. Și acest fapt este transpus în cadrul interpretării și re-interpretării obiectului de muzeu, a spațializării sale într-un nou context, cel muzeal, al interpretării sale ca vehicul al informațiilor către vizitator, ca o reală media purtătoare de educație și instrucție. Sau

în spațiul expozițional care se inventează și re-inventează cu fiecare expoziție în care apar noi concepte ca cele de spațiu discursiv, ludic, retoric, în care scenografia și expografia apar în noi lumini și relații, în care cunoașterea și educația se îmbină armonios iar vizitatorul este invitat cu eleganță să imerseze în noua lume care i se derulează prin fața ochilor și căruia, pentru o ghidare cât mai apropiată de viziunea proiectantului, i se pun la dispoziție ajutoare de interpretare cât mai sofisticate. Astfel, muzeul a devenit în ultimii ani o veritabilă media, un spațiu în care vizitatorul interacționează cu obiectele, interacționează cu ceilalți, interacționează cu el însuși și, cel mai important, comunică. De aici și transformarea muzeului într-o media în care comunicarea are loc între receptor, identificat cu publicul vizitator și emițător, adică muzeul, dimensiunea comunicațională devenind astfel o preocupare prioritară.

O importanță deosebită este acordată medierii culturale în cadrul muzeului, a diseminării informației de specialitate îmbrăcată în aspecte atractive pentru publicul vizitator, care trebuie să plece nu numai încântat, ci și îmbogățit din spațiul muzeal. Astfel, mediatorii culturali au sarcina de a pune la dispoziția vizitatorilor nu numai diverse ajutoare ale interpretării, ci și propria pricepere și experiență.

În cadrul noii muzeologii interesul pentru obiectul de muzeu este înlocuit cu interesul pentru vizitator, care devine astfel nucleul central al aproape întregii activități muzeale. El este beneficiarul activităților educative și expoziționale, lui îi sunt deschise larg porțile colecțiilor muzeale, lui îi sunt dedicate o serie de cunoștințe deținute de specialiștii din muzeu. Și aceasta deoarece numărul și calitatea vizitatorilor este măsura activității muzeale. În lumea actuală, când pe piața culturală se duce o luptă acerbă pentru acapararea unor noi și cât mai largi categorii de public, dar și fidelizarea acestora, muzeul intră în această competiție cu eleganța vremurilor trecute dar în

haina modernității, uzând cu nonșalanță de noile tehnologii, de noile metode pedagogice, de noile mijloace media sau de diversele ajutoare ale interpretării.

Dar în toată această luptă competițională muzeul trebuie să-și păstreze neștirbită prestața științifică. Totul este subordonat acestui principiu de onoare care a ghidat de-a lungul timpului munca muzeografului, de la cel amator al vremurilor de pionierat, până la cel specializat al zilelor noastre. Se recurge astfel atât la obiectul original, privit ca o punte peste timp, cât și la obiectul virtual sau la replicile excelent executate, toate însă încărcate cu semnificații profunde și cu informații neprețuite pentru privitor.

Astfel, munca educativă, de diseminare a informațiilor și a cunoștințelor istorice, artistice, etnografice etc. în rândul publicului vizitator constituie o prioritate a muncii muzeografilor, care încearcă de fiecare dată să-și surprindă publicul cu noi metode și mijloace educative, corelate însă cu cele școlare, constituindu-se astfel într-o alternativă de învățare și educare. Și aceasta deoarece orice activitate desfășurată de specialistul de muzeu trebuie să aibă ca finalitate, în mod special, învățarea, dezvoltarea competențelor intelectuale, completarea cunoștințelor cu care vizitatorii vin în muzeu, astfel ca la ieșire să plece mai îmbogățiți din punct de vedere cognitiv și afectiv.

Și, nu în ultimul rând, trebuie avută în vedere teoretizarea noilor sau vechilor concepte muzeale. De la muzeologie la muzeologizare și patrimonializare drumul a fost lung, sinuos dar extrem de fructuos deoarece în „lupta” de idei au învins cele mai bune iar câștigul cel mai mare a fost al muzeului, ca veche instituție de cultură care a apărut de-a lungul veacurilor, atât cât a putut, produsele creativității și inventivității umane.

Nu a fost uitată nici legislația din domeniul muzeal și patrimonial, eforturile mondiale de repunere în drepturi a monumentelor istorice și artistice ale omenirii, la umbra căreia se

desfășoară o mare parte a activității de muzeu, cum ar fi cea de păstrare, conservare și restaurare a bunurilor culturale.

Volumul de față este de fapt o culegere de studii mai vechi publicate în diverse reviste de specialitate, precum și studii noi. De asemenea, se dorește a fi doar un punct de reper pentru noi direcții de cercetare, un „ajutor de interpretare” al realităților muzeale și un instrument de lucru pentru tinerii muzeografi.

CS I dr. Gherghina Boda

Deva, 14 iunie 2018